

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 9 Sayı: 44 Volume: 9 Issue: 44

Haziran 2016 June 2016

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

YAŞAM BOYU EĞİTİM ANLAYIŞININ YARGI ÇALIŞANLARI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ LIFE LONG LEARNING EVALUATION OF THE JUDICIARY EMPLOYEES OF UNDERSTANDING

Baki Yiğit ÇAKMAKKAYA*

Öz

Bilgi, eğitimin en önemli unsurudur. Günümüzde bilgiye erişim o kadar kolaylaşmıştır ki içinde bulunduğumuz yüzyıl bilgi çağı olarak anılmaktadır. Bilginin yoğun kullanımı hayat boyu eğitim anlayışını ortaya çıkarmıştır. Yaşam boyu eğitim yargı çalışanları için de özel bir öneme sahiptir. Yargı çalışanlarının eğitimi konusunda Türkiye Adalet Akademisi Kanunu, 2802 Sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu, 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu, Avukatlık Kanunu, Noterlik Kanunu ve diğer yasalarda düzenlemeler yer almaktadır. Makalemizin birinci bölümünde yaşam boyu eğitim anlayışına değinildikten sonra ikinci bölümünde yargı çalışanlarının eğitimi konusundaki yasal düzenlemeler incelenmiştir. İlerleyen bölümlerde yargı çalışanlarının eğitimi konusunda değerlendirmeler yapılarak anılan eğitimin kalitesinin artırılmasına yönelik öneriler getirilmiş ve son kısımda makale ile ulaşılan sonuç anlatılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yaşam Boyu Eğitim, Yargı Çalışanları, Yargı Çalışanları ve Eğitim.

Abstract

Information, education is the most important other factors. Today it is easier than access to information that is referred to as the century information age, we are letting in. The intensive use of knowledge has uncovered the life-long learning approach. For lifelong learning Judicial employees are also having a private matter. Regarding the training of judicial staff Turkey Justice Academy Law, No. 2802 Judges regulations in other laws've located Prosecutor Act, No. 657, the Civil Servants Law, Advocacy Law, Notary Law Inc .. Article we've touched on lifelong education approach in the first part then the second part of the judicial employees Legal regulations regarding the training were examined. In the proceeding against increasing part of my education evaluation Trained by making the aforementioned quality of judicial employees visit suggestions brought in described the results achieved with the article section.

Keywords: Lifelong Education, Judicial Employees, Judicial Employees and Education.

1.YAŞAM BOYU EĞİTİM ANLAYIŞI

Bilgi çağı olarak nitelendirilen günümüzde, bilişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler, iletişimin sürat kazanması ve artmasına yol açarken bilgiye erişim imkanlarında kolaylığı da beraberinde getirmiştir. Bilgi, yaşamsal, teknolojik, bilimsel, değişim için önemli bir unsur olduğu gibi eğitimin de temel yapı taşıdır. Yirmi birinci yüzyılın en temel değerlerinden bilginin, bu denli yoğun ve hızlı aktığı bir ortamda çağımızın başarılı bireyleri, karşılaştıkları bir sorunu çözmede ya da herhangi bir konuda karar vermede bilgiyi yoğun biçimde kullanabilen bireyler olacaktır (Polat ve Odabaş, 2013). Bilgi çağı ve teknolojileri beraberinde yeni meslek ve vasıfları, ortaya çıkarmıştır. Bilgi işçiliği, bir kariyer hâline gelmektedir. Mesleklerin çağın koşullarına uygun olarak değişimi sonucu artık meslekler tek kariyere sığmamaktadır (Çolak ve Gençler, 2002:2). Bilginin en önemli özelliği, değişimi beraberinde getirmesidir. Teknolojik gelişmeler neticesinde insan ilişkileri aynı ortam ile sınırlı olmaktan çıkmış, geliştirilen cihazlar vasıtasıyla mesafe kavramı ortadan kalkmıştır (Çakmakkaya, 2013:5). İletişim olanaklarının artması, elektronik ticaret uygulamalarına geçişi sağlarken, başlayan değişim, tüm dünyada, teknoloji kullanan ve kullandıran e-devlet uygulamalarını hayata geçirmiş, bilgi içerikli yeni devlet anlayışlarını da beraberinde getirmiştir. Anılan yenilenme neticesinde eğitim anlayışında da teknolojik gelişmelerin yoğun olarak kullanıldığı,

* Cumhuriyet Savcısı.

değişim süreci içerisine girilmiştir. Bilişim sistemleri kullanılarak, uzaktan eğitim yöntemlerinin kullanılması, yaşam boyu eğitim anlayışının güncellik kazanması, bu sürecin sonuçlarındandır.

Eğitim sistemlerinin veremediği ve karşılayamadığı kimi niteliklerin varlığının farkına varılması, bir önceki asrın okula yüklediği anlamları değiştirmeye başlamıştır (Güleç, vd.,2012:34). Yaşam boyu öğrenme, eğitimde yeniden yapılanmada anahtar kavram olarak ilk kez 1960'lı yıllarda gündeme gelmiştir. İnsanların okullarda edindiği eğitimin yeterli olmaması, öğrenmenin beyin üzerindeki etkisi ile yaşlanmayı geciktirmesi, eğitim olanaklarının teknolojik imkanlarla desteklenmesi, bilgi edinme ve paylaşmanın kolaylığı, yaşam boyu öğrenmenin sürekli eğitim adı ile yaygınlaşmasına sebep olmuştur. Ülkemizde yaşam boyu eğitim ile ilgili genel müdürlük kurulmuş olması konuya verilen önemi göstermektedir.

Yaşam boyu öğrenme kişisel gelişim için şart olduğu kadar organizasyonlar için de önem taşımaktadır. Kuvvetler ayrılığı prensibinin üç erkenden olan, yargı örgütü ve yargı çalışanları için de hayat boyu öğrenme özel bir öneme haizdir. Yargı çalışanları; hakim, savcı, avukat, bilirkişi, noter, yazı işleri, idari işler müdürleri, seçim ve icra müdürlükleri müdür ve personeli, zabıt katipleri, sosyologlar, psikologlar, adliye görev yapan hizmetli, 4/c'li personel, infaz koruma personeli ..vs. olarak geniş kapsamlı olarak düşünülmelidir. Hayat boyu öğrenme faaliyetlerinin sadece mesleki birikime etkisi değil görgü artırıcı özelliği de göz önüne alınarak dar çerçevede değerlendirilmemesi gerekir. Hayat boyu öğrenim; lisans, yüksek lisans, doktora alanlarında olabileceği gibi seminer, sempozyum, eğitim faaliyeti, sertifika eğitimi niteliğinde de olabilir.

2.YARGI ÇALIŞANLARININ EĞİTİMİ KONUSUNDAKİ YASAL DÜZENLEMELER

Yargı çalışanlarının eğitimi konusunda bu konu ilgili kurulmuş bir teşkilat olan Adalet Akademisinin önemli bir yeri bulunmaktadır. Adalet akademisi, kuruluş ve işleyişinin dayanağını 23.07.2003 tarihli, 4954 sayılı Türkiye Adalet Akademisi Kanunu'ndan almaktadır. Anılan kanunun 5. Maddesinde "Akademinin Eğitim Görevi" başlığı altında; a) bendinde Adli, idari ve askerî yargı hâkim ve savcıları ve noterler ile adalet hizmetlerine yardımcı personelin ve talep halinde avukatların, meslek öncesi ve meslek içi eğitimi ve gelişmesi için kurslar açmak; belli alanlarda uzmanlık programları, seminer, sempozyum, konferans ve benzeri etkinlikler düzenlemek; sertifika ile değerlendirilecek eğitim ve öğretim programlarını uygulamak; hukuk ve adalet alanında ilgili kurum, kuruluş ve kurulların hazırlayacakları eğitim plânlarının ve araştırma projelerinin yapılmasına ve yürütülmesine yardımcı olunması, b) bendinde eğitim görevi olarak tanımlanmıştır. Aynı yasanın 6.maddesinde de eğitim faaliyetleri için işbirliği yapılacak kurumlar arasında hukuk fakülteleri sayılmıştır. Adalet Akademisi ile ilgili yasa yargı çalışanlarının eğitimi konusundaki en temel yasalardan biri olarak değerlendirilebilir.

2802 Sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu'nun da (11.09.1987 - KHK 276/10 Md.; Aynen Kabul: 24.02.1988 - 3409/10 Md.; Değişik madde: 22.12.2005-5435 S.K./14.mad) 31. Maddesi uyarınca Meslekleriyle ilgili konularda yüksek lisans veya doktora öğrenimi yapmak isteyenlerle Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsüne ve Türkiye Adalet Akademisinde düzenlenecek uzmanlık programlarına devam etmek isteyen hâkim ve savcıların, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulundan izin almaları şarttır. Ancak, görevle ilişkisi kesilmeden ve görevini aksatmadan belirtilen öğrenimleri yapmak isteyen hâkim ve savcıların, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kuruluna bilgi vermeleri yeterli görülmüş, Yüksek lisans öğrenimi ile Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsünün yüksek lisans programını bitirenlere bir kademe ilerlemesi, doktora yapanlara bir derece yükselmesi uygulanacağı, ancak, yüksek lisans öğrenimi ile Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsünün yüksek lisans programını bitirip bir kademe ilerlemesinden yararlananlara, doktora yapmaları hâlinde bir kademe ilerlemesi uygulanacağı, Türkiye Adalet Akademisinde düzenlenen uzmanlık programlarında başarı ile geçirilen süreler, iki yılı aşmamak üzere, kademe ilerlemesi ve derece yükselmesi incelemesinde değerlendirileceği, bu uygulamada alt derece ve kademe geçiş süre, üst derece ve kademe geçmiş sayılacağı hükme bağlanmıştır. Hakimler Savcılar Kanunu da yargı çalışanlarının eğitimi konusundaki temel yasalardan biridir. Birden fazla yüksek lisans yapılması halinde bunun kademe ilerlemesine ne şekilde yansıtacağı, ya da hakim ve savcıların birinci sınıfa ayrılma tarihinden sonra yüksek lisans ve doktora eğitimlerini tamamlamaları halinde birinci sınıf olma konusunda bir hak teşkil edip etmeyeceği konusunun düzenlenmemesi ve benzer hususlarda ilgili yasanın güncellenmesi ve eksiklerinin giderilmesi gerektiği görülmektedir.

657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun (30.05.1974 - KHK-12; Değiştirilerek kabul: 15.05.1975 - 1897/1 Md.) 36.Maddesinde de, yüksek lisans yapan memurların bir kademe, doktora yapan memurların bir kademe daha ilerleyeceği düzenlenmesi yer almaktadır. Devlet memurları kanunu da devlet memurlarının eğitim faaliyetlerinin düzenlendiği temel yasalardan biridir.

Avukatlık kanunu, noterlik kanunu ve diğer özel yasalarda da yargı çalışanlarının eğitimi konusunda hükümler bulunmaktadır.

Yargı çalışanlarının eğitimi konusundaki temel yönetmelikler ise;

- Türkiye Adalet Akademisi Uzmanlık Programı Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği
- Adli Yargı Hâkim ve Savcı Adayları ile İdari Yargı Hâkim Adaylarının Meslek Öncesi Eğitimlerinin Yapıtırılmasının Esas ve Usullerine İlişkin Yönetmelik
- Adli Yargı Hâkim ve Savcı Adayları ile İdari Yargı Hâkim Adaylarının Meslek Öncesi Hazırlık ve Son Dönem Eğitimlerinin Yapıtırılmasına Dair Yönetmelik
- Adli Yargı Hâkim ve Savcı Adayları ile İdari Yargı Hâkim Adaylarının Staj Dönemi ile Staj Mahkemelerine İlişkin Yönetmelik
- Avukatlık Mesleğinden Adli Yargı Hâkim ve Savcı Adaylığı ile İdari Yargı Hâkim Adaylığına Atananların Meslek Öncesi Eğitimlerinin Yapıtırılmasına Dair Yönetmelik
- Adli Yargı Hâkim ve Savcı Adayları ile İdari Yargı Hâkim Adaylarının Yabancı Dil Eğitimi İçin Yurt Dışına Gönderilme Usul ve Esaslarına İlişkin Yönetmelik
- Askeri Yargı Hâkim Adayları ile Avukat ve Noter Adaylarının Türkiye Adalet Akademisindeki Meslek Öncesi Eğitimlerine İlişkin Yönetmelik
- Türkiye Adalet Akademisi Meslek İçi Eğitim Yönetmeliği
- Adli ve İdari Yargı Hâkim ve Savcıları Meslek İçi Eğitim Yönetmeliği
- Adalet Bakanlığı Aday Memur Eğitim Yönetmeliği
- Adalet Bakanlığı Hizmet İçi Eğitim Yönetmeliği

ile Devlet Memurları Kanunu ve diğer ilgili özel yasalar ilgi tutularak çıkarılan yönetmelikler olarak özetlenebilir.

3.DEĞERLENDİRME:

Yukarıdaki yasal düzenlemelerin yaşam boyu eğitim anlayışı çerçevesinde değerlendirmesini yapacak olursak;

- Adalet çalışanlarının eğitimi konusundaki mevzuat güncel olmadığı gibi dağınıktır.
- Yüksek lisans ve doktora çalışmaları hakim ve savcıların derece ve kademe ilerlemesinde meslekleri ile ilgili bir alanda olması koşuluna bağlanmıştır. Anılan düzenlemeden de anlaşıldığı gibi hakim savcıların eğitimi hukuk eğitimi ile sınırlı olarak ele alınmıştır.
- Bilirkişilerin eğitimi konusunda ayrı bir yasa bulunmamaktadır.
- Adalet çalışanlarının staj yapacakları birimlerde görev alanların özel bir eğitici eğitiminden geçirilmesine yönelik bir düzenlemenin yer almadığı görülmektedir.
- Adalet çalışanlarının eğitimi amacı ile kurulmuş nitelikli ve özellikli eğitim merkezlerine ihtiyaç bulunmaktadır.
- Adalet çalışanlarının eğitimi için uzaktan eğitim merkezleri bulunmamaktadır.
- Adalet çalışanlarının yabancı dil eğitimleri konusunda mevzuat özendirici ve yeterli değildir.
- Emekli yargı çalışanlarının yaşam boyu eğitimi konusunda yasal mevzuat ve uygulamada boşluk bulunmaktadır.

4- ÖNERİLER:

1-Hakimler Savcılar Kanunu, Adalet Akademisi Kanunu, Avukatlık Kanunu, Devlet Memurları Kanunu, Yükseköğretime ilişkin diğer kanunlar ve bunların uygulama yönetmelikleri ile genelgelerin eğitim ile ilgili kısımları tek çatı altında toplanarak güncellenerek revize edilmelidir.

2-Hukuk biliminin diğer bilim dalları ile ilişkisi dikkate alınarak yargı çalışanlarının eğitimi; halkla ilişkiler, işletme, sosyoloji, istatistik v.b. eğitimi olarak geniş kapsamda ele alınmalıdır. Anılan alanlarda eğitim veren fakülte ve yüksekokullarla işbirliği yapılmasının önü açılmalıdır. Örneğin her adliyenin aynı zamanda bir işletme olduğu işletme biliminin adliyeler açısından önemine bir örnek olarak verilebilir.

Sürekli eğitim anlayışı gereği eğitimin görgü artırıcı niteliğinden hareketle mesleki gelişimde kullanılmayacak bir alanda bile olsa, birden fazla alanda yüksek lisans ve doktora yapılması teşvik edilmelidir.

3-Bilirkişilik sistemi de bu çerçevede yeniden gözden geçirilerek bilirkişilerin adalet çalışanları olarak değerlendirilmesi ile eğitimleri yasalar ile düzenlenmelidir.

4-Adalet çalışanlarının staj yapacakları birimlerde görevli olan kişilerin aynı zamanda eğitim formasyonu almış olmaları sağlanmalıdır. Savcılık uygulama stajı veya avukatlık stajı yapacak bir aday, formasyon eğitimi almış kişilerin yanında stajını yapabilir. Staj mahkemelerine formasyon eğitimi almış hakimler atanabileceği gibi katiplerin ve diğer personelin formasyon eğitimi almış yazı işleri müdürleri yanında yetişmeleri de sağlanabilir. Ayrıca staj süresince bazı iş ve işlemlerin yapılması için adaylara yetki verilebilir. Adalet çalışanlarının eğitimi konusunda teori ve uygulamayı bağdaştıran yasal düzenlemeler ve uygulamalar yapılması oldukça önem arz etmektedir.

5-Adalet çalışanlarının sürekli eğitimi için Bölge Eğitim Merkezleri kurulmalıdır. Eğitim merkezleri özellikle buldukları bölgede adalet ile ilgili eğitim veren orta dereceli okullar, meslek yüksekokulları ve üniversiteler ile işbirliği yaparak hukukun gelişimine ve bölgede hukuk bilincinin yerleşmesine katkı sağlamalıdır. Kurulacak eğitim merkezleri teknoloji ve kalite odaklı olmalı, en iyi şekilde tasarlanması için "Adalet Eğitimine Ait Binaların Tasarımı" konusunda hukukçu, mimar, psikolog ve diğer ilgililerin katılacağı multidisipliner çalışmalar yapılmalıdır. Eğitim alanlarının eğitim psikolojisi ve adalet duygusunu en iyi şekilde bütünleştiren, çağın gereklerine uygun şekilde oluşturulması ve tefrişi sağlanmalıdır. Eğitim faaliyetlerinde teori ve uygulamanın en iyi şekilde bütünleştirebilmesi için binaların uygulama birimlerine sahip (örneğin dramatik duruşma salonu) olarak da düzenlenmesi düşünülebilir. Hukuk fakültelerinin yıllar önceki tasarımları bir kenara bırakılarak güncellenecek olan bu tasarım ve planlama çalışmalarından hukuk fakültelerinin yapımı konusunda da yararlanılabilecektir.

6-Hukuk eğitiminden adalet alanında çalışanların kolayca yararlanabilmeleri için "Hukuk Eğitimi Uzaktan Öğretim Merkezi" kurulmalıdır. Anılan merkezden adalet ile ilgili eğitim gören adalet liseleri, yüksekokulları, hukuk fakülteleri öğrencileri yanında adalet çalışanları da yararlanabilmelidir. Hakimlik savcılık stajı yapan bir aday, savcılık veya mahkeme stajını yaptığı esnada uzaktan eğitimle de desteklenirse teori ve pratiği birleştirmesi daha kolay olacaktır. Yine diğer adalet çalışanları da mesai saatleri sonrası evlerinden eğitimlerini ilerletebileceklerdir. Anılan merkez vatandaş üzerinde hukuk bilincinin yerleşmesi için de faaliyet göstermelidir. İnternet yanında kurulacak bir televizyon kanalı ile hukuk eğitimi sürekli eğitim faaliyetine dönüştürülmelidir. Böylece sürekli değişen mevzuatın gerek çalışanlar gerekse vatandaş açısından takibi mümkün olacaktır.

7-Bilişim teknolojilerinin gelişmesi ile küçük bir köy haline dönüşen dünyamızda hukukun gelişimine katkı sağlanması amacıyla yabancı dil eğitimi konusunda da yasal düzenlemeler yeniden gözden geçirilmelidir. Örneğin adalet akademisinde eğitim gören her aday makul bir süre yurt dışına gönderilebilmeli, yüksek lisans, doktora yapmak isteyenler ile araştırma projesi hazırlamak isteyenlerin daha uzun süre yurt dışında kalmasına imkan sağlanmalıdır. Yabancı dil bilgisinin hukuk alanında kullanımı amacı ile özel eğitim programları oluşturulmalıdır. Örneğin hukuk metinlerini inceleme, yabancı mahkemelerdeki yargılamaları izleme, amaçlarına yönelik yabancı dil eğitimi konulu bir televizyon kanalı kurulması düşünülebilir. Yabancı dil seviyesini ölçen sınavların amacı, kapsamı ile uygulama ilkeleri yeniden ele alınmalıdır. Yabancı dil bilgisi öğrenimi özendirilmelidir bu amaçla yabancı dil bilgisinin hakim savcılarının ve diğer çalışanların derece ve kademe ilerlemesinde de değerlendirilmesi düşünülebilir.

8-Emekli yargı çalışanları, istekleri halinde meslek hayatlarında edindiği tecrübe ve bilgi birikimini genişleterek gelecek kuşaklara aktarmaları amacıyla yaşam boyu eğitim faaliyetlerine katılmalıdır. Bunun için gerekli yasal düzenleme yapılmalı ve uygulamasına önem verilmelidir. Bu kapsamda emekli yargı çalışanlarının Avrupa Birliği v.b. projelerle sürekli eğitim anlayışı çerçevesinde yurt dışına çıkmaları sağlanabilir. Bu şekilde yurt dışındaki yargısal faaliyetleri yerinde inceleyerek paylaşacakları değerlendirmeleri ile hukukun gelişimine katkı sağlayacaklardır.

5- SONUÇ

Kuvvetler ayrılığı ilkesinin üç erkenden biri olan yargı ve yargılamada insan unsuru yargıya ait temel mevzuat kadar önem taşımaktadır. Kanun koyucunun yasa yapması kadar bu yasaların yerinde uygulanması da nitelikli bir eğitime bağlıdır. Yasaların uygulanması yanında vatandaşların adliyeye geliş gidiş süreçlerinde yargısal hizmetleri zamanında, eksiksiz ve huzurlu bir şekilde almaları donanımlı kişiler ile karşılaşmaları ile mümkündür. Yargı çalışanları yargılamasının her aşamasında yer alan dış kapıdaki

karşılama görevlisi, mübaşir, zabıt katibi, hakim savcı, bilirkişi, v.s. olarak geniş kapsamlı düşünülmelidir. Yargı çalışanlarının eğitimi konusundaki yasal mevzuat incelendiğinde güncelliğini yitirmiş ve dağınık bir mevzuat ile karşı karşıya olduğumuzu görmekteyiz. Anılan mevzuatın güncellenmesi toparlanması yanında yargı çalışanlarının sürekli eğitimi amacıyla bölge eğitim ve uzaktan eğitim merkezlerinin kurulması, yargı çalışanlarının eğitiminin uygulamaya dönük ve diğer bilim dalları ile desteklenerek sürdürülmesi, yabancı dil eğitimine önem verilmesi ve emekli yargı çalışanlarının yaşam boyu eğitimi konusunda çalışmaların yapılması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

ÇAKMAKKAYA, B.Y.(2013). *Türk Vergi Hukukunda Elektronik İmza Uygulamaları ve Adaptasyonu*, Legal Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul.

ÇOLAK, A. ve Gençler, A.(2002). " Bilgi Çağında Çalışma ilişkileri ", *1.Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi*, Kocaeli.

GÜLEÇ, İ; Çelik, S. ve Demirhan, B.(2012). " Yaşam Boyu Öğrenme Nedir? Kavram ve Kapsamı Üzerine Bir Değerlendirme ", *Sakarya University Journal of Education*, 2/3 (Aralık /December 2012).

POLAT, C ve Odabaş, H. (2013). " Bilgi Toplumunda Yaşam Boyu Öğrenmenin Anahtarı: Bilgi Okuryazarlığı", *Atatürk Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü*, (<http://eprints.rclis.org/12661/1/37.pdf> , Çevrimiçi 27.07.2013).